

a darabban, ami a mai idők embermotorát érdekelheti: gleccsér túristaszerelemmel, hotel csarlsztonnal, simmivel és garni-idillel, autó, expressz, rádió, mozi, detektívdráma, szaxofon, hisztérikák, angol s francia erotikus csevegés, mozgófényképreklámok, szentimentálizmus és brutalitás. Minden, ami a bekoktélezett berlini polgár fantáziáját izgatja. Sűrű, nehéz levegő terjeng, amilyenben a steglitz-i rózsák nyílnak.“ (Budapesti Hírlap, márc. 11.)

Az ilyen tömegmozgalmakkal szemben hiábavaló a harc. És lehet, hogy igaza van a tömegnek, ami a zenét illeti. Akinek nem zenéje a jazz-band, menjen operába. Különben valamikor Wagner zenéjét is olyan macskazenének tartották, mint ma a jazz-bandet. Nem lehet tudni, nem jön-e egy nagy zseni, aki klasszikus remekművet alkot ennek az új világnak új dalaiból.

2. Mi köze a jazz-band-zenének a hazafisághoz? Ha szabad francia, angol, olasz, cseh, orosz színdarabokat előadni Budapesten, akkor mért félünk az állítólag néger zenétől és általában a zenétől, amely nem szállít gondolatokat, mert még szövege sincs, csak ritmusa és zörejdús melódiája . . . ? Az új „zene“ legföljebb ősi primitív ösztönöket, általános „emberi“ érzéseket szólaltat meg, de olyan világnézeti magaslatra már lényegénél fogva sem emelkedhetik, hogy „támadás“ legyen bármely nemzet nacionalizmusa ellen. Aztán mért haragudnánk a derék négerekre, a *Tamás bátya kunyhója* hőseire, akiket a XVIII. század filozófiája és közéleti fogása nemes ideálként állított a civilizáció által megrontott európai süllyedtség elé? (Folyton „süllyed“ az emberiség és csodálatosképen mégis folyton javul, halad és tökéletesedik!) Vidéki városokban még ma is él emléke ennek a néger-kultusznak, amelyben a katolikus és az aufklárista irodalom egyetértett: a *Vadember*-hez címzett vendégfogadók nem azért tették ki cégérül a jámbor szerecsent, hogy elriasszák velé az éjszakai nyugalom keresőit . . . Ha feketék vagy sárgák intézik a világ sorsát, bizonyára jobb békét kapunk, mint amilyen a fehéréktől kitellett.

Nagyon gyöngén állhat az a nacionalizmus, amit egy macskazenés operettől is óvni kell.

(Budapest.)

Garázdla Péter.

ELŐÖRS.

Előörs címmel hetilap indult Budapesten. Ennek az egyébként szürke ténynek jelentőséget ad a szerkesztő személye és a köréje csoportosuló irodalmi gárda kvalitása. Vitéz Bajcsy-Zsilinszky Endre írói talentuma és harcos készsége ma az elsők közé tartozik. Azoknak a mai magyaroknak egyike, akiknek — épen erős faji és nemzeti érzésüknel fogva — van bátorságuk szakítani a szürkék nacionalizmusával és akik mernek hadat üzenni a közelmúlt ideáloknak, hogy a haladás-gátló dogmákon keresztül törve az egészséges megújulás felé vigyék élni akaró és *holnapra* áhító országunkat. A *hazafi* Ady Endrének és a világháborúból kikerülő magyarságnak nemzedékét képviseli — és a magyar középosztály osztatlan szimpáthiája kísérné minden sorát, ha nem állítaná tollát egy veszedelmes illúzió szolgálatába.

Ez az illúzió egy hamis tétel, amelyet most meginduló hetilapjának is alapeszméjévé tett: *kevesebbet ésszel, mint erővel*. A népszerű labdarugás, a csenké-

szet és az állítólag ildőzött militarizmus védelmében azt a hiedelmet akarja meggyökereztetni az *Előrs*, hogy a „kulturifölény“ politikája ellen küzdenie legalább is nemzeti kötelesség. Szomorú volna, ha ez a hit — amely olcsó politikai sikerekkel kecsegtet és a csillogó demagógia eszközeivel terjed — egy pillanatra is megtévesztené a közvéleményt. Mindenki tudja, hogy ma már a háború nem a balösszekötő csatárok lábizmain múlik, hanem a *lélek* kérdése. A csatákat az értelmi fölény, nem a bicskázó tanyai virtus vagy a guerillázó komitácsi revolvere dönti el. A chemiai laboratóriumok, a hadi *tudományban* előljáró katonai főiskolák, a klinikák, a nemzetnevelő iskolák: mind a háború eszközei. Ha nincs tanár, aki az ifjúság lelkét helyes irányba terelje; ha nincs orvos, aki a legmodernebb klinikai eszközök segítségével újra harcképessé tegye a sebesültet; ha nincs mérnök, aki hidat építsen, hadieszközt gyártson; diplomata, aki megnyerje a békét: csődöt mond a háború gépezete. Létérdekünk a testnevelés, de a könyfakasztó gázok előtt csődöt mond a sportbajnok ereje, ha a frontmögötti szellemi tábor nem segít . . .

Hibás az a beállítás, mintha „egészséges“ fajok a nemzeti létfontartás egyetlen eszközeinek a testnevelést tartanák. Ha ez igaz volna, akkor honfoglaló és államszervező őseink barbárok voltak és civilizációt semmisíteni jöttek Európába. Zrinyit idézi nemzeti ideálnak az *Előrs*: épen Zrinyi példája mutatja, hogy a hadvezér szellemi téren is nyerhet csatákat és hogy a hadvezérséghez is kulturifölény, könyvtár, hadtudományi készültség, nyelvtudás, „nyugatos“ diplomácia szükséges. Német példára is hivatkozik az *Előrs*. De elfelejti, hogy a háború óta új egyetemek létesültek Németországban; hogy Poroszország évente kétmillió aranymárkát költ könyvtári könyvbeszerzésre, amiből 267.000 aranymárka csupán egy könyvtárnak, a berlini Staatsbibliothek-nak évi dotációja; hogy az 1928-as költségvetés a könyvtáraknál 400%-os emelkedést mutat . . .

Nem akarunk polemizálni az *Előrs*szel, amely a maga módján és a maga eszközeivel a nemzeti ügyet óhajtja szolgálni. Csak a kulturifölény időzjelbetevése és kipellengérezése ellen volna szerény kifogásunk. A kulturának, amióta Pythagoras, tantételének öröme, hekatombát áldozott, sok ellensége van. Mi mégis Pythagoras pártjára állunk.

(Budapest.)

G. P.

LEVELESTÁR.

Il y a des juges à Berlin. A plágium-ügy eldöntését illetőleg a tudományos nyilvánosság előtt semmi sem történt. Folyóiratunk egyelőre nem foglalkozik a kérdéssel. — *Meztelenül.* A Pardon-rovat megalapítója nem kapott pardont az újabb nemzedék pardonistáitól. Pardon, csak ennyit akartunk mondani. — *Pályaválasztási Tanácsadó.* Ha mint ifjú titán gyors karriert akar csinálni, állást és munkát szerezni, akkor tagadja le, hogy titokban Adyt, Babitsot és Szabó Dezsőt olvassa, járjon el az Auróra-Kör szerzői estjeire, vágja le hosszú cikkben a habsburgpárti Szomori Dezsőt és dicsérje meg a katolikus Erdős Renéet, írja meg a Moktáry báró-család történetét, szatírárt is írjon a nagyfejúek öröme, de helyezze a bizantinizmus távoli korába, nehogy egy némely kissetőcs képviselő önmagára ismerjen benne, ajánlkozzék direktornak Hevesi helyett, büzbombáit